

Спілкування майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України у процесі професійної підготовки: нові підходи

Андрій Горбатюк

Спілкування майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України у процесі професійної підготовки як наукова проблема актуалізована трансформаційними процесами і посиленням ролі військовослужбовців Національної гвардії України у зв'язку з провадженням воєнним станом, що відображено в чинному Законі України, зокрема в статті 2 щодо основних функцій Національної гвардії України [10]. Також звернемо увагу на те, що доцільність пошуку новачієних підходів до вирішення проблем фахової підготовки обумовлена реаліями гібридних форм навчання, системними змінами політики формування інформаційного, медійного просторів, неперервності фахової підготовки упродовж життя, потребою формування комунікативних компетентностей майбутніх військовослужбовців на вимогу розширення професійних завдань у діяльності гвардійців контекстно викликів інформаційних атак, що супроводжують військову агресію РФ проти України.

Ця наукова розвідка проведена з урахуванням рекомендацій і висновків з дослідження Л. Пелепейченко щодо формування мовно-комунікативної компетентності військовослужбовців [4, 5], В. Батиргарєєві, В. Ворожбіт-Горбатюк, Д. Євтєєвої, І. Хижняк — щодо використання інформаційно-комунікаційних

технологій у процесі фахової підготовки, міждисциплінарного і міжгалузевого підходів як основи творення комунікативного навчального простору [1, 11]. У роботі ми послуговувалися принциповими положеннями державної інформаційної політики у сфері національної безпеки і оборони та способами її реалізації в Національній гвардії, рекомендаціями і приписами щодо безпеки інформаційно-комунікативної діяльності [2, 8, 9], а також — принципами діяльнісного характеру і неперервності військової професійної освіти [6].

Цілі та завдання дослідження: конкретизувати нові підходи до організації спілкування відповідно до Доктрини з публічного спілкування Національної гвардії України.

Реалії української професійної освіти засвідчили, що славна історія і ґрунтовна, особистісно зорієнтована методологія, згідно з якою організовано фахову підготовку у військових закладах вищої освіти в Україні, дає змогу бути готовими до викликів і трансформацій сучасності. З метою подолання системних загроз в інформаційному просторі наразі реалізується необхідність організованого цілеспрямованого навчання майбутніх військовослужбовців вдумливому використанню інноваційних ресурсів, застосунок і додатків для безпосереднього і опосередкованого такими застосунками

спілкування, що підтримує високу ділову репутацію гвардійців, свідчить про високий рівень національної і громадянської свідомості військовослужбовців Національної гвардії України.

Вкрай значимими є практичні кейси навчання майбутніх військовослужбовців неконфліктного спілкування, вироблення навички асертивності у спілкуванні під час внутрішніх комунікацій, творення безпечної цільової аудиторії під час особистісних і групових зовнішніх комунікацій, досвіду комунікативної діяльності в сучасному інформаційному просторі (медійному, соціальних мережах, мобільних спільнотах та інше). У розробленні таких практичних кейсів доцільно, на наш погляд, виходити з прикладних дороговказів рекурсивного підходу. Саме цей підхід корелюється з прогресивними тенденціями і рекомендаціями стратегічних комунікацій, які розробляються на основі апріорності національних інтересів у царині безпеки, компетентнісного і діяльнісного підходів щодо використання досвіду реалізації стратегічних комунікацій на основі реальних подій [1, 7].

Рекурсивний підхід якнайповніше узгоджується з процесами поширення цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій у організований навчальний процес, позанавчальну самостійну роботу здобувачів вищої військової освіти [6].

Для втілення рекурсивного підходу в розробленні стратегій комунікації в умовах фахової підготовки майбутніх військовослужбовців варто приділити увагу аспекту формування рекурсивного мислення. У цьому ми керувалися деякими висновками і пропозиціями Мохаммад А. Кухайл, Жоао Негрейрос, Ахмеда Сеффах [12]. Так, ці науковці запропонували використати підхід рекурсії програмування до організації синхронних, асинхронних навчальних взаємодій, гармонізації сесій онлайн навчання і навчання наживо у формі непідключених дій, візуальних непідключених заходів [12]. Доцільним є розширення функціоналу самооцінюван-

ня навчально-пізнавальної діяльності за попередньо визначеними критеріями, елементів взаємного навчання, формування банку інформаційно-дорадчих матеріалів за участю здобувачів вищої освіти. У такий спосіб фактично відбувається залучення здобувачів вищої освіти військового закладу до розроблення так званого рекурсивного коду (термін вжито у публікації Мохаммад А. Кухайл, Жоао Негрейрос, Ахмеда Сеффах [12]) як альтернативи репродуктивного відтворення набутих знань чи конструкції таких знань в аксіоматичних ситуаціях. Рекурсивний підхід через спрямованість на зміну формату співпраці і відповідальності здобувачів освіти як повноправних учасників освітнього процесу, безумовно, сприяє формуванню культури академічної доброчесності. У цьому значенні підходу долучення здобувачів до розроблення практичних кейсів має передувати ретельний аналіз конкретної навчальної задачі для оптимального вибору способів її розв'язання в конкретному закладі освіти на певному рівні освіти, з огляду на реальний зміст освітньої програми.

Гтисло конкретизуємо навчальний потенціал інтерактивної дошки Padlet для формування у майбутніх військовослужбовців конструктивного досвіду спілкування в соціальних мережах із збереженням відданості цілям і пріоритетам військової служби у Національній гвардії України, корисні рекомендації до формування неконфліктного асертивного спілкування, що є базисом психологічного комфорту у процесі фахової підготовки.

Інтерактивна дошка Padlet містить значний ресурс організованого із заданими попередньо прописаними правилами спілкування: інтерактивне середовище, тематичне, вільне, однак контрольоване адміністратором — власником конкретної інтерактивної дошки. Спільна єдина система комунікації з використанням інтерактивної дошки дозволить максимально наблизити стилістику і формат комунікації до реалій сьогодення медійного

простору, інформаційного простору соціальних мереж, професійних чи спільнот за інтересами в мобільних застосунках. Спілкування, опосередковане інтерактивною дошкою, можна підтримувати довгий час. Щоб таке спілкування мало навчальне спрямування, варто виконати низку умов. Тема має бути наскрізною, охоплювати елементи навчального процесу, позааудиторної самостійної роботи, виробничих практик, гурткової науково-дослідної роботи. Тема може бути міждисциплінарною чи, навіть, міжгалузєвою. Краще, якщо відповідальним за модерування інтерактивної дошки буде курсант, це дасть можливість розвивати лідерські і організаторські якості, адже модератор буде формувати комунікаційний центр, підтримувати регулярність спільних зустрічей, відповідність змісту спілкування заявленій темі, запрошуватиме гостей, формуватиме нагадування для постійних відвідувачів.

Корисно розробити правила (не більше трьох) комунікування на інтерактивній дошці. Хоча це і середовище внутрішніх комунікацій, разом з тим ми переслідуюмо освітні цілі і прагнемо реалізувати програми фахової підготовки. Попередньо варто організувати короткий тренінг з операційного користування інтерактивною дошкою, виділити людину-комуніканта, який організовуватиме за потребою короткі вправлення в неконфліктному спілкуванні, формування асертивності комуніканта, створення безпечної цільової аудиторії під час особистісних і групових зовнішніх комунікацій.

Час від часу корисно здійснювати аналіз комунікації, організованої на інтерактивній дошці, у цьому ми бачимо солідну перевагу саме інтерактивної дошки Padlet, адже завдяки їй можна сформулювати позитивний досвід комунікативної діяльності в сучасному інформаційному просторі (медійному, соціальних мережах, мобільних спільнотах). Слід відстежувати комунікативні ситуації, коли хтось з учасників не сприйняв інформації, чи не отримав такої інформації, чи дав непро-

гнозовану реакцію на певну інформацію. Такі ситуації варто ретельно аналізувати і забезпечувати таким чином постійний зворотний зв'язок для удосконалення комунікативно-інформаційного простору. У цьому аспекті доречним вбачаємо глибокий аналіз підходів, які презентовані через призму створення стратегій соціальних комунікацій [3].

Наступна умова: не перевантажувати комунікацію. Слід спільно визначитися скільки разів на тиждень, в який приблизно час організується сеанс комунікації чи інформаційного обміну з визначеної теми. Синхронізація і спільне планування посилює прозорість, довіру до навчальних результатів. Тому цьому аспекту слід приділити особливу увагу.

Наостанок слід звернути увагу, що інтерактивна дошка Padlet має солідний ресурс для організації спілкування у форматі «запитання — відповіді», зокрема за допомогою посилань на створені гугл-опитувальники, вже вбудовані в інтерактивній дошці Padlet застосунки для спільної проєктної роботи. Інтуїтивний інтерфейс і простота використання інтерактивної дошки Padlet, налаштування інтерактивної дошки Padlet дозволяють відстежувати хронологію комунікації, експортувати інформацію, розміщену на ній, коригувати, видаляти дописи, використовувати емодзі в якості коментарів, записувати відео тощо.

Отже, представлено пропозицію щодо використання рекурсивного підходу під час формування практичних кейсів навчання майбутніх військовослужбовців неконфліктного продуктивного, професійно спрямованого спілкування. Акцентовано увагу на потребі вироблення навички асертивності у спілкуванні під час внутрішніх комунікацій, творення безпечної цільової аудиторії під час особистісних і групових зовнішніх комунікацій, формування досвіду комунікативної діяльності в сучасному інформаційному просторі на прикладі потенціалу інтерактивної дошки Padlet. Зазначено, що серед умов організації такої

внутрішньої комунікації є тематична відповідність та узгоджуваність з цінностями відданості цілям і пріоритетам військової служби, робота модератора спілкування, опосередкованого інтерактивною дошкою, чіткі прості правила, попереднє тренування і технічний супровід нових комунікантів, системний аналіз комунікативних ситуацій, постійний зворотній зв'язок, синхронізація планування, визначення довгострокових перспектив спілкування в групі. Подальшої уваги потребує розроблення механізмів і процедур активного слухання в позааудиторних навчально-пізнавальних комунікаціях в системі підготовки військовослужбовців Національної гвардії України.

Література

1. Батургарєєва В., Ворожбіт-Горбатюк В., Євтеєва Д. Бінарні заняття у процесі реалізації ОНП "Право" в Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності ім. академіка В.В. Сташиса НАПрН України // Молодь і ринок. 2023. №8(216). С. 28–34.
2. Доктрина зі стратегічних комунікацій. Вересень, 2021. URL: <https://ngu.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/vkr-11-0101.01-doktryna-strategichnyh-komunikacij-ngu.pdf>
3. Ільганаєва В. О. Теорія соціальних комунікацій на шляху фундаменталізації медіа-знання // Соціальні комунікації: результати досліджень — 2013. Київ : КиМУ, 2014. С. 5–43.
4. Комунікативна особистість військовослужбовця Національної гвардії України в сучасному соціальному контексті ; за ред. Л. М. Пелепейченко. Харків : НА НГУ, 2014. 221 с.
5. Пелепейченко Л. М. Концептуальні засади стратегічних комунікацій в діяльності інститутів сектору безпеки і оборони України // Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця. Київ : НА СБУ, 2018. С. 110–150.
6. Положення про організацію освітнього процесу в Національній академії Національної гвардії України. Харків : Нац. акад. Нац. гвардії України, 2015. URL : <https://nangu.edu.ua/uploads/files/documenty/polozhennya/pologennj/nangu.pdf>
7. Попова Т. В. Стратегічні комунікації, досвід США: «успішні стратегічні комунікації засновані на 80 % реальних дій». URL: <https://sensor.net.ua/b1106538>
8. Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України. Наказ МВС України № 1285 від 08.12.2016. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0080-17#Text>
9. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України. Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2006. № 30, ст.258.
10. Про Національну гвардію України. Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 17, ст.594. Поточна редакція від 16.12.2023.
11. Хижняк І.А., Ворожбіт-Горбатюк В.В. Міжуніверситетські комунікаційні заходи як спосіб формування регіонального дослідницького середовища // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. Слов'янськ, 2021. Вип. 14. Ч.1. С. 5–18.
12. Kuhail M. A., Negreiros J., Seffah A. Teaching recursive thinking using unplugged activities // WTE&TE. 2021. № 19. P. 169–175.

18.01.2024

Відомості про автора:

Горбатюк Андрій Андрійович — аспірант кафедри теорії та методики професійної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; помічник начальника навчального відділу навчально-наукового центру організації освітнього процесу, Національна академія Національної гвардії України; Харків, Україна; gaal312@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-3712-5467>